(Påbörjad 2004) – maj 2006

faktainsamling om

Företag och verksamheter i Hölö samhälle

Sammanställninge gjord av Bengt Stenberg, Egelsvik, Mörkö; bengt.stenberg@live.se

Hur många kan berätta om 1930-talet om tio år?

Vi börjar söderifrån, mellan landsvägen och järnvägen

Centralvägen 24

Orgelfabriken, med bostadshuset Eliseborg

Åkerman&Lund. 15-20 anställda

Startade på 30-t, (en annan uppgift:1942??) När??

Byggde kyrkorglar, biograf- och teaterorglar. En av tre i Sverige. Under kriget tillverkades pulkor (3400!), gasmaskfodral m. m.

Fabriken brann ner till grunden 1952, med 2 orglar just leveransfärdiga. Produktionen återupptogs så småningom i Knivsta. Nuvarande ägare är Lars Norgren, Uppsala. Han har viss dokumentation. om fabriken.

Centralvägen 24 **?**

Petterssons snickeri. Bernsborg??

I samma hus som orgelfabriken????, start 1933. Tillverkade bl. a ”Hölöbyrån” **(finns något exemplar kvar ???)**. Brann också 1952.

Fru Hansson, vars man arbetade på orgelfabriken, hade vävstuga och stickmaskin.

Centralvägen 20

Brandstationen, byggdes 1939. Frivilligbrandkår, många jobbade på orgelfabriken.

Brandchef var under lång tid Sven Blomberg.

Lades ner 1962. Senare använd som lagerlokal. **Nu?????????**

Mittemot Centralvägen 35:

Sågverket. Drevs 19…?? till 1931, 5-10 arbetare. Ägare Arvid Rundqvist från Småland. (Pappa till Clas Rundqvist, Åbykvarn). På fastigheten (Gamla) Eriksberg finns 1920 skrivna familjen Rundqvist, inkl tjänarinna, och ytterliggare 3 sågverksarbetare/snickarefamiljer. Betongrester av sågbänkar finns kvar i skogen. Sågverksamheten flyttades till Åby kvarn.

Mittemot Centralvägen 37, över järnvägen.

Idrottsplatsen vid Långvallsvägen. Stor verksamhet. Marken skänkt av Lida säteri, ?? Rydemark. **När???** Idrottsföreningen, Hölö SK, grundades1927, tidig verksamhet var bl. a. fotboll, friidrott, cykling, bandy och skidor.Tränare var bl. a Georg Lundberg (kula, stav) och Gösta Malmgren.

Idrottsplatsen byggdes i början av 1930-talet **(annan uppgift 1927???).** Den användes till slutet av 1960-talet.

Kommunalhus: En villa byggdes av den sammanslagna kommunen under tidigt 1960-tal i korsningen Domarringsvägen/Idrottsvägen. Nu i privat ägo. Dessförinnan fanns ett komunalkontor i en lägenhet på Centralvägen 12.

Nu går vi över vägen till

Olovs väg ??

Trädgårdsmästeriet, villan Ekbacken, byggd 1925. Rörelsen drevs av Gösta Malmgren **(Videgren??).** Växthus, 1-2 mansföretag, upphörde i slutet av 1950-talet. Släktingar bor kvar 2004. **F d taxi????**

Centralvägen 35

Slakteriet i fastigheten Björkbacken. Drevs av Gunnar Hagelberg till 1935.

Centralvägen 33

Fotoateljé i lilla huset vid fastigheten Örnsro. Frk Sigrid Hålldin, 1932-1953. Fotodokumentation finns bl. a. på hembygdsföreningen.

Adress??

Fiskaffär, ambulerande 1925 till 1935, sedan i fastigheten Nyhem. Från 1939 endast 2 dagar/v. Flyttade 1**953?** till källaren i Eriksbergshuset. Fiskhandlare var Simon Anderson. **(Hela perioden?) A**. hade även affär i Södertälje, Turingeg 16, åren 1938-1946.

Centralvägen 39, (Nya)Eriksbergshuset

Sybehörsaffär från 50-talet. Även **el-affär, frisör**, **konditori, fiskaffär** samt hyreslägenheter. **När byggdes huset?**
Vilket var ”Gamla” Eriksbergshuset?

Centralvägen 37
Taxi. 1920-talet till 1930-talet. Innehades av ?? Lindström, kallades ”Vita (Tvätt-) Björn” p g a sitt vita skägg (dåtida tvättmedelsreklam!)

Centralvägen 21
Taxirörelsen ovan fortsattes av Erik Nilsson mittemot stationshuset fram till 60-talet. Hans fru Ina drev en **kiosk** mittemot station, från slutet av 30-talet till 1946. **Vad hette huset?**

Tillbaka till järnvägssidan:

Mittemot…..??
Järnvägsstation, med godsmagasin norr om.
Stationen kallades under planeringsperioden bl. a. Grävsta, men fick till sist namnet Hölö. Revs 1969 när tåget (rälsbussarna) slutade gå. Magasinet stod kvar länge. Karlström jobbade där som stationsinspektor (stins) under 1920- och 1930-talen.. Busshållplats.
I stationshuset fanns postexpedition och en bostad. Se särskild dokumentation om posten.

(Var finns den?)

Och tillbaka igen

Centralvägen 19
Rosenhill, byggt 1913 av nedanstående Sjögren. Sålt 1938 till byggmästare Albert Ranft, vidare 1947 till **tandläkare** ??Alm, som öppnade mottagning där. (Stora gula huset bredvid Kondis).

Centralvägen 17
Sjögrens affär, första affären i Hölö. Lanthandel och bageri i fastigheten Rosenhill. Öppnad kanske 1911. Nuvarande Hölö Kondis. Bytte ägare ofta på 50- och 60-talen. Var också postkontor, fram till **????.**
I källaren fanns en **sybehörsaffär. när???.**

(En släkting till Sjögren drev Hälleby bod, startad 1864, nerlagd 1964. Krog, postutlämning, bensin, busshpl. Fastigheten ägdes av Hälleby gård till dess att familjen Kraft köpte 1982)

Centralv 15

Mannerstedts affär, öppnad 1912 i fastigheten Laxne. Flyttad från en bod i Hejsta som öppnat ca 1910. Senare kallad **Hölö Handel,** som så småningom blev en ICA-affär. Sålde bensin. Låg i huset norr om posten (Rosenhill). **Lades ner???** Lokalen var på 1970-talet **blomsterhandel**.

Centralv 13

Fastigheten Hägerås: Först **mjölkbutik** och viss annan affärsverksamhet (**chark**?) i källaren, sedan **Konsums första butik** i Hölö. Även kafé/kiosk**??** Senare **matservering,** nu privatbostad. Mellan nuv Konsum och Hölö Handel.

(Enligt Vera: Hj Johansons åkeri 1932-1938????)

Centralv 11

Konsum, se särskild dokumentation, som är ett utdrag ur Thorsten Gustavssons, Södertälje, redogörelse för Konsum Hölö 1923-1960. Utdraget gjort **av Jan Olof Dackebro.**

(Skriv in ett utdrag här om detta ska ges ut…)

Centralv 9

Buss-/lastbils-/taxirörelse i fastigheten Nälden, byggd 1937-1938.

Hjalmar och Bror Johanson startade 1922 med taxi och lastbil, buss 1927.**(Var då??)** Rörelsen delades mellan bröderna 1929, för Bror se nedan. 1947 fanns 3 bussar, 1 lastbil, 1 personbil. Företaget fanns kvar till 1970-talet. **(Enligt en uppgift sålt 1955 till Södertälje bussbolag???)** Betjänade Hölö, Mörkö och Järna. Ombesörjde posttransporter. Dokumentation, bilder och turlista från 1949 finns i särskild bilaga, från sonen Nils Johansson, Kristianstad, f 1929. Han körde under några år Mörkö-bussen m. m., skaffade sedan åkeri i Skåne.

Detta var grunden till Hölö Buss/Lasse och Madde/som fortfarande äger det.**??? Fullständiga namn??**

På järnvägssidan igen….,

Centralv 12

Stora fastigheten mittemot Konsum, (byggd 1949): **Sthlms Bomullsspinneri** under ca 10 år, senare **plastfabrik**, akustikplattor. Fabriken brann 1968 efter en explosion, sedan ombyggd till **persiennfabrik**. En lägenhet i huset var ”kommunalkontor” under 1950-talet. **(Tallman?) Fanns någon ”stark man” vi ska nämna?**

Centralv 10

Fastigheten Vilsbo: **Hemsömmerska** Gunhild Andersson, ibland med en anställd. (Ytterliggare hemsömmerska: Signe Johansson i Norrvrå, tog över Konsums lokal där.)

Centralv 6

Fastigheten Bilsbro: **Åkeri**. Bror Johansson övertog 1929 lastbils-/åkeridelen av brödernas firma. Han hade bl. a. mjölkkörning, men drev även en körkortsutbildning och Hölös första bensinpump (Gulf). Företaget (3 lastbilar)och fastigheten inköptes 1946 av G Tysk, som fortfarande driver åkeri. **?????**

Tillbaka på ostsidan

Centralv 7

Hölögården byggdes som **Betelkapell.** På framsidan fanns ett svart kors. Köptes sedermera av Svenska Kyrkan. Såldes på 1990-talet **???.**till privat ägare.

Idrottsv ??

Taxi i fastigheten Solliden. Gottfrid Andersson 1923-1947, flyttade dit från Kvarntorp. Övertogs 1947 av ”Bil-Olle” Karlsson. Fastigheten Aspdungen?

Idrottsv ??

Fjärdingsman (fjärsman) bodde i Tallåsen intill Solliden..

Kalle deMander, Välle gård, var förste fjärsman, efter honom Albin Fogelström (fastigheten Elbato) och sedan Gottfrid Lindqvist (Tallåsen) och hans måg Curt Carlgren. Fjärsman hade tjänstecykel!

Centralv 5

Fastigheten Elbato **Frikyrkolokal** (Betel) och bostad, norr om nuv Hölögården.

????????

Ytterliggare en **frikyrkolokal** låg innanför ovanstående, kombinerad med **frisör** (Berg) och biodling.

Centralv 1

Hovslagare och smed Enström i kurvan mittemot gamla pensionärsbostäderna. Kallades Eneborg.

Kiosk strax intill, ägdes av fru Fogelström, Elbato.**(När????)**

Kyrkvägen ??

Föreningshuset, se särskild dokumentation, bl a i hembygdsföreningens årsskrifter. Byggt 1926 med insatser från företag, gårdar och privatpersoner. Utedansbana. Revs 1972.
Hanna Gustafsson bodde i Föreningshuset, var vaktmästare där, och också **tvätterska**

Hölöskolan och idrottsplatsen stod klara hösten 1972, beslutades av ”gamla kommunen” (enligt rykten ett snabb-beslut före kommunsammanslagningen för att få igenom frågorna och verkligen kunna få en ny skola)

Grävstavägen

Hölöverken: Start 1949-1950**???? .**
Startades av Kurt Mannbrink i en lada i Österby. Tillverkning av hyllor och plåtskåp
Sålt 1974 till ett annat tillverkningsföretag

Ofullständigt – skriv mera!!

Grävstavägen

Nya Brandstationen byggd 1963. Borgarbrandkår, flertalet var anställda vid Hölöverken eller jordbruken i närheten. **Nerlagd när ? Utrustning? Händelser?**

Järnvägssidan

Centralv 2

Pensionärsbostäderna i kurvan byggdes **????** Kommunen eller privat?

Infart från Grävstav

Mejeri under 1910-30-talen. Startade när mejeriet vid kyrkan lades ner**???** Senare Bröderna Johanssons **slakteri,** senare på 50-talet **hundkennel,** Karin Jansson.

Åkaren Bror Johansson började köra mjölken till Södertälje.

(Mejeriet vid kyrkan låg i fastigheten Gustafsberg, senare bastu, nu privatbostad).

(Mejeri också vid Tösta, upphörde 1935. Mjölken kördes därifrån varannan dag till Järna, bl av Utterberg.)

Skriv också om:

Föreningar (idrotts-, nykterhets-, föreläsnings-…..)

Kalaskokerskor: (Ottilia Ackelman, Karlhällsv 12; Regina, Elvira),

Bultfabrik 70-talet **var????**

Hööks bil o plåt, 70-talet, **var?????**

Tapetserare, Bengt Bergström Rönnebonäs ???

Glasmästare ????

Skoaffär – (tömdes dagen före ransoneringen!) **Var??**

Vad saknas mera ??

(Vad finns i hembygdsföreningens årskrönikor, (1989)?

Utanför centralorten:

Helleby bod

Sköterska vid Kyrkskolan……

Barnmorska: Hus byggdes på 30-talet i Ene, hon fanns där till ca 1971.

Edeby marmorbrott, start 1924. Som mest ett sextiotal personer sysselsatta. Villabyggen 1945-47 för de anställda. Lades ner 1975.

Hölö marmorbrott, vid Maskinfrans, ca 6 pers anställda

Hölö station

Norrvrå hpl/station. Fast anställda??

Skoglunds hönseri

Åby kvarn

Hölö Bil&Cykel i Valåker, Emil Karlsson

Helge Karlssons byggnadsfirma

Janson&Bergqvists byggnadsfirma

Hjalmar Erikssons skrädderi/fru Erikssons damskrädderi

Rafémo/ Fogelströms smidesverkstad

Maskinfrans

Ekhamra handel?

Lasse Petterssons åkeri vid kyrkan, byggt 1969

Fraktbåt som släpar timmer på Långsjön

Sadelmakare Edvin Andersson i Tallbacken,

Telefonstationer i Snorp, Botorp och Kronoborg. Automatiserades omkring 1950.

Bensinstation (kort finns)/Finn-Lasse och centrum

Tapetserare

Sågar?

Ångbåtsbryggor/brovaktare

Och sist men inte minst – alla verksamheter på Tullgarn, Skillebyholm och övriga gårdar